

BÜLENT TANÖR

**İKİ ANAYASA
1961-1982**

İçindekiler

Sunuş	V
Bülent Tanör.....	VII
Önsöz ve Giriş Yerine	IX
İçindekiler	XI

Birinci Bölüm

1961 ANAYASASINA DOĞRU GERİYE BAKİŞLAR

1) 1961 ANAYASASININ ORTAYA ÇIKIŞI	3
27 Mayıs 1960 Hareketi.....	3
Yeni Bir Anayasaya Doğru	9
2) ANAYASANIN GETİRDİĞİ	12
Anayasanın Üstünlüğü	12
Devlet İktidarının Bölüşürlmesi.....	15
Temel Hak ve Özgürlükler	17
3) ANAYASAYA İLK TEPKİLER (1961-71).....	22
C. Bayar'ın Anayasa Eleştirisi.....	22
AP ve Anayasa	26
4) 12 MART DÖNEMİ ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ..	30
Tepkilerin Yoğunlaşması.....	30
Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) ve Anayasa	32
Değişikliklerin Ana Yönleri.....	44
5) ANAYASAYA SON TEPKİLER (1978-1980).....	50
C. Bayar'ın Yeni Tezleri.....	50
Adalet Partisi ve Demokratik Parti	52
«Tercüman» Semineri	55
Kafaoğlu/Kırca ve «Yeni Forum» Önerileri	58

Tepkiye Tepki.....	62
6) TOPLU BİR DEĞERLENDİRME.....	66
İki Demokrasi-İki Anayasa Anlayışı.....	66
Anayasanın Yapısal Zorlukları.....	70
«Güçsüzlük Tezleri»	74
Sistemin Teknik Kusurları.....	81

İkinci Bölüm

1982 ANAYASASINA İLK BAKIŞLAR

1) ANAYASANIN OLUŞUMU	87
Anayasanın Dinamikleri	87
Anayasanın Hazırlanışı	89
Anayasanın Biçimsel Kaynakları	97
2) DEVLETİN YENİLENEN İÇ YAPISI.....	104
Yasama-Yürütme.....	104
Yargı ve Yargı Denetimi	105
Yürütme İçi	108
Siyasal İktidar-Askerî Güç	110
3) DEVLET KARŞISINDA BİREY VE TOPLUM.....	114
Anayasal Tarihimize Kısa Bir Bakış	114
'82 Anayasasının Siyasal Felsefesi	117
Temel Hak ve Özgürlüklerin Genel Rejimi	121
Bazı Hak ve Özgürlik Kategorileri	125
Bir Sentetik Bilanço	130
4) ANAYASANIN TOPLUCA DEĞERLENDİRİLMESİ.....	132
Global Toplum Projesi	132
Anayasal Değişmeler Haritası.....	136
Anayasanın İdeolojisi ve İşlevi.....	138
Anayasayı Daha İyi Okuyabilmek İçin.....	140

---

5) ANAYASAL SİSTEMİN KORUNMASI	148
Katılığın Koruduğu Değerler	148
Katılığın Görüneni	151
Katılığın Görünmeyeni	154

Sonuç Yerine

**1982 ANAYASASININ
YAŞAYABİLİRLİĞİ**

(I) Her Sorunu Anayasayla Çözmek Merakı	161
(II) Devleti Yönetmenin Yeni Zorlukları	163
(III) Demokrasinin Engeli Olarak Anayasa.....	168
(IV) Anayasa Kalıpları İçinde Demokratikleşme.....	173

EK MAKALELER

1961 ANAYASASI TEPEDEN Mİ İNDİ? (1)*	185
1961 ANAYASASI TEPEDEN Mİ İNDİ? (2)*	195
12 MART REJİMİ ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİ*.....	201